

Sygn. akt I Ca 142/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR (del.) Ewa Grzybowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2014 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa M. W.

przeciwko Towarzystwu (...) SA w W.

o podwyższenie renty

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 13 grudnia 2013 r. sygn. akt I C 38/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz powódki M. W. kwotę 90 (dziewięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji.

Sygnatura akt I Ca 142/14

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Łasku powódka M. W. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W.:

- kwoty 907 złotych tytułem renty na zwiększone potrzeby, płatnej miesięcznie do dnia 10-go każdego miesiąca, począwszy od dnia 10 grudnia 2012 roku i na przyszłość,
- kwoty 1 096 złotych tytułem renty wyrównawczej za utracone dochody, płatnej do dnia 10-go każdego miesiąca, począwszy od dnia 10 grudnia 2012 roku i na przyszłość, wraz z ustawowymi odsetkami od w/w kwot miesięcznych świadczeń, na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat,
- kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 grudnia 2013r. Sąd Rejonowy podwyższył rentę z tytułu utraconych dochodów należną od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki M. W., płatną miesięcznie do dnia 10-ego każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia terminu płatności, ustaloną ugodą sądową zawartą przed Sądem Okręgowym w Łodzi w dniu 26 czerwca 2000 roku w sprawie sygnatura akt II C 573/99 z kwoty 300 złotych miesięcznie do kwoty 480 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 10. grudnia 2012 roku (pkt 1), oddalając powództwo w pozostałej części, zasądzając od powódki na rzecz pozwanego kwotę 714,05 złotych tytułem stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu oraz zasądzając od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Łasku kwotę 284 złotych tytułem części opłaty od pozwu, od której powódka została zwolniona (pkt 4).

Orzeczenie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 25 stycznia 1993 roku powódka M. W. uległa wypadkowi komunikacyjnemu. Na skutek tego wypadku doznała obrażeń ciała. Sąd Wojewódzki w Łodzi wyrokiem z dnia 27 września 1995 roku sygnatura akt II C 2132/93 zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki zadośćuczynienie w kwocie 18 000 złotych, przyjmując przyczynienie się powódki do powstania szkody w 40 %.

W dniu 17 maja 1996 roku powódka i pozwany zawarli ugodę, na mocy której pozwany zobowiązał się wypłacać powódce rentę w kwocie po 300 zł miesięcznie. Natomiast ugodą z dnia 26 czerwca 2000 roku pozwany zobowiązał się płacić na rzecz powódki rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 350 zł i rentę z tytułu utraconych dochodów w kwocie po 300 zł miesięcznie, począwszy od 01 lipca 2000 roku i na przyszłość, obie renty do dnia 10. każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Przy zawieraniu ugody strony zgodnie przyjęły przyczynienie się powódki do powstania szkody w 40 %.

Na skutek wypadku z 1993 roku powódka cierpi na encefalopatię pourazową i padaczkę pourazową o lekkim przebiegu.

W chwili wypadku powódka miała 12 lat i uczęszczała do szkoły podstawowej. Po ukończeniu szkoły podstawowej ukończyła kurs krawiecki. Nie rozpoczęła nauki w szkole ponadpodstawowej, ponieważ miała problemu z pamięcią. Nigdy nie pracowała zarobkowo. Obecnie jest mężatką. Mąż powódki prowadzi gospodarstwo rolne o powierzchni około 12 ha. Mają dwoje dzieci.

Powódka w 1997 roku została zaliczona do pierwszej grupy inwalidów. Zarejestrowała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w P. jako osoba poszukująca pracy w dniu 17 kwietnia 2013 roku. Obecnie średnie miesięczne zarobki szwaczki i krawcowej na obszarze powiatu (...) wynoszą 1600 złotych brutto. W ciągu ostatnich sześciu miesięcy do Powiatowego Urzędu Pracy w P. wpłynęła jedna oferta pracy na stanowisku szwaczki w warunkach zakładu pracy chronionej. Powódka może podjąć pracę zarobkową w pełnym wymiarze czasu pracy tj. 8 godzin dziennie, jeżeli będzie to praca lekka, tj. niezwiązana z dużym wysiłkiem fizycznym i stresem. Może wykonywać pracę szwaczki albo krawcowej w niepełnym wymiarze czasu pracy, tj. cztery godziny dziennie (1/2 etatu) albo w systemie chałupniczym. Orzeczeniem (...) d/s Orzekania (...) z dnia 14 sierpnia 2013 roku powódka została zaliczona do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, w niniejszej sprawie nastąpiła zmiana stosunków, która uzasadniała zwiększenie renty wyrównawczej, czyli renty która rekompensuje częściową utratę zdolności powódki do pracy zarobkowej. Gdyby powódka nie uległa wypadkowi w 1993 roku, mogłaby osiągać miesięczny dochód w kwocie około 1600 złotych (przeciętne zarobki szwaczki albo krawcowej w powiecie (...)). Obecnie powódka nie jest zdolna do wykonywania pracy szwaczki albo krawcowej w pełnym wymiarze czasu pracy. Pełna renta wyrównawcza wynosiłaby zatem 800 złotych, a na podstawie art.362 kc kwotę tę należy zmniejszyć o 40 % z uwagi na przyczynienie się powódki do powstania szkody, co daje kwotę 480 złotych.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc.

Pełnomocnik strony pozwanej wniósł apelację od tego orzeczenia, zaskarżając wyrok w części, tj.

- 1) w pkt 1 ponad kwotę 355,00 złotych, tj. co do kwoty 125,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi,
- 2) w pkt 4 w całości.

Skarżący zarzucił:

- 1) naruszenie przepisu art. 233 § 1 kpc poprzez niewłaściwe zastosowanie w postaci zaniechania dokonania wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, a w konsekwencji uwzględnienie kwoty minimalnego wynagrodzenia brutto jako tej, która winna stanowić podstawę dla określenia utraconego dochodu powódki, w sytuacji gdy dochód netto, który ewentualnie powódka mogła utracić wskutek czynu niedozwolonego, to nie 800,00 lecz 590,00 złotych,,,
- 2) naruszenie przepisu art. 907 § 2 kc poprzez dokonanie jego błędnej wykładni i przyjęcie, iż zmiana stosunków uzasadniała podwyższenie renty z tytułu utraconych dochodów do kwoty brutto, nie zaś do kwoty netto.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie zaskarżenia, tj. oddalenia żądania powódki ponad kwotę 355,00 złotych;
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że ustalając należne powódce świadczenie Sąd prawidłowo ustalił, iż powódka, gdyby podjęła pracę mogłaby z pewnością uzyskać wynagrodzenie równe połowie minimalnego wynagrodzenia. Tym samym utrata dochodu w przypadku powódki odnosi się wyłącznie do kwoty 800,00 złotych brutto, co przy rozpatrywaniu utraconego dochodu winno być przyjmowane w kwocie netto, a zatem utrata stanowi kwotę 590 zł brutto, tj. po uwzględnieniu 40% przyczynienia 355,00 złotych netto.

Pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Choć zgodzić należy się ze skarżącym, że podstawą obliczeń w zakresie utraty dochodu w postaci wynagrodzenia za prace winny być wartości netto, bowiem renta przyznana przez sąd nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, to w żadnej mierze nie sposób uznać, iż kwota renty, do której Sąd pierwszej instancji podwyższył świadczenie, została zawyżona. Jest to efektem błędnego założenia czynionego zarówno przez strony, jak i Sąd orzekający, że w sprawie mamy do czynienia z utratą dochodów w związku z częściową utratą zdolności do pracy. Rozumowanie Sąd Rejonowego byłoby prawidłowe, gdyby powódka uległa wypadkowi posiadając kwalifikacje zawodowe jako szwaczka. Tymczasem M. W. doznała uszkodzenia ciała w wieku 12 lat i jest to okoliczność uprawniająca do ubiegania się o rentę z tytułu utraty widoków powodzenia na przyszłość wskazana w art. 444 § 2 kc. W przepisie tym chodzi bowiem o sytuacje, kiedy wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, pokrzywdzony pozbawiony zostaje szans na osiągnięcie sukcesu zawodowego.

W przypadku osoby małoletniej dotyczy to przypadków, w których poszkodowany utracił w części lub całkowicie możliwość uzyskania zdolności do pracy. M. W. z uwagi na doznane obrażenia ciała i ich skutki, nie była w stanie zdobyć jakiegokolwiek wykształcenia za wyjątkiem przeszkolenia zawodowego w zawodzie szwaczki. Tymczasem przed wypadkiem dobrze się uczyła i miała zamiar podjąć dalszą naukę w liceum lub liceum plastycznym (uzasadnienie wyroku w sprawie I C 2132/93 Sądu Wojewódzkiego w Łodzi – k. 128). Wypadkowi powódka uległa, będąc dopiero u progu edukacji i brak jest jakichkolwiek przesłanek do stwierdzenia jakiego rodzaju kwalifikacje zawodowe by uzyskała, gdyby nie doznała uszkodzenia ciała i jaki mógłby być poziom osiągniętych przez nią zarobków. W takiej

sytuacji nie sposób podzielić konstatacji, że konieczne jest odniesienie do zarobków na poziomie minimalnym w zawodzie krawcowej. Należy zauważyć, iż z równą dozą prawdopodobieństwa można zakładać, że gdyby nie upośledzenia będące skutkiem urazu, powódka uzyskałaby kwalifikacje pozwalające na osiąganie zarobków powyżej średniej, czy skorzystała z szerokiego dzisiaj dostępu do lepiej płatnej pracy poza granicami kraju – na terenie Unii Europejskiej. Trudno choćby z minimalną dozą prawdopodobieństwa zakładać, czy i jaki ewentualnie kierunek dalszego kształcenia powódka by wybrała, a należy zauważyć, że w takim wypadku możliwe byłoby uzyskanie kwalifikacji znacznie odbiegających od przeciętnych, co oczywiście mogłyby prowadzić do osiągnięcia zdolności do uzyskiwania wysokich dochodów. Równie możliwe byłoby podjęcie aktywności w sferze działalności gospodarczej, naukowej, czy artystycznej.

W ocenie Sądu Okręgowego, w takim wypadku najbardziej właściwym punktem odniesienia winno być wynagrodzenie przeciętne. Pogląd ten znalazł również akceptację w judykaturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1977 r. I CR 380/77: „W sytuacji, gdy poszkodowany na skutek doznania uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia w okresie małoletniości nie mógł zdobyć wykształcenia i zawodu, za podstawę określenia renty odszkodowawczej należy z reguły przyjąć przeciętne zarobki, osiągane przez pracowników w danym okresie czasu. Brak jest bowiem podstaw do wysuwania odmiennych hipotez, chyba że wyjątkowe okoliczności (np. stwierdzono szczególne talenty czy uzdolnienia małoletniego w określonym kierunku) pozwalałyby na inne wnioski.”).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w IV kwartale 2013r. wyniosło 3 823,32 złotych brutto (2 730,22 złotych netto), a zatem przyrównując poziom możliwych do osiągnięcia obecnie przez powódkę zarobków – 800 złotych brutto, nawet po uwzględnieniu 40 % przyczynienia, uzyskamy kwotę wyższą od zasądzonej w zaskarżonym wyroku.

W związku z faktem, iż w sprawie przedmiotowej chodzi o zmianę wysokości renty na podstawie art. 907 § 2 kc, nie sposób abstrahować również od kryterium ustalania jej wysokości w zawartej przez strony w 2000r. ugody sądowej. Otóż wówczas określono świadczenie na poziomie 42,86% płacy minimalnej brutto (700 złotych) oraz 21 % przeciętnego wynagrodzenia netto (1 393,65 złotych), co w odniesieniu do wartości z daty orzekania (1 600 złotych brutto i 2 730,22 złotych netto) daje - odpowiednio - kwoty 685,76 złotych i 573,35 złotych, a zatem również wyższe od zasądzonych.

Podsumowując, prawidłowe zastosowanie art. 444 § 2 kc, czyni zarzuty skarżącego bez znaczenia w sprawie przedmiotowej, a zatem mając na uwadze zakaz reformationis in peius (art. 384 kpc), Sąd Okręgowy mógł jedynie oddalić apelację na zasadzie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zgodnie z art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc oraz 6 pkt 2 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie...” z dnia 28 września 2002r. (Dz.U. Nr 163, poz.1348), zasądzając od pozwanego na rzecz powódki zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 90 złotych.